

РОЛЯ МУЗЕЙНЫХ ЭКСПАНАТАЎ У НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ РАБОЦЕ

Аляксееў А.С.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Наўроцкая І. В. – старшы выкладчык

У артыкуле апісваюцца навуковыя пошукі пра артэфакт школьнага музея – марку з выявай К.П. Арлоўскага. Робіцца выснова, што музеі з'яўляюцца значнай часткай адукацыйнай прасторы, дазваляюць усвядоміць каштоўнасць культурнай і гістарычнай спадчыны.

Сёння школьныя музеі становяцца ўсё больш значнай часткай адукацыйнай прасторы. Менавіта тут уся інфармацыя падаецца наглядна, вобразна, а гістарычныя веды пераўтвараюцца ў перакананні. Школьны музей натхняе даследаваць архіўныя матэрыялы і экспанаты. Падчас экскурсіі ў школьны музей маю ўвагу прыцягнула экспазіцыя «Дакументы», дзе знаходзіўся экспанат — паштовая марка з выявай К.П. Арлоўскага.

Што ўяўляе сабой гэтая марка? Як яна трапіла ў музей? З якімі падзеямі ў СССР яна звязана? У чым яе значнасць для музейнай калекцыі? У выніку атрымалася даследчая работа, актуальнасць якой я бачу ў тым, што неабходна захаваць не толькі прадметы, што знаходзяцца ў музеі, але і памяць пра асоб, якія маюць да іх дачыненне. Толькі дакрануўшыся да мінулага, мы можам усвядоміць каштоўнасць культурнай і гістарычнай спадчыны.

Мэта нашай работы: даследаванне музейнага экспаната – паштовай маркі, акрэсленне яе значнасці для музейнай экспазіцыі.

Каб даведацца, як экспанат трапіў у музей, я звярнуўся за тлумачэннямі да кіраўніка музея, настаўніцы гісторыі Шчэрбіч Н.А., якая патлумачыла, што дадзены экспанат быў знойдзены ў архіве музея сярод папер, перададзеных у дар захавальніцай дома К.П. Арлоўскага — Яцунскай Марыяй Аляксандраўнай. З «Кнігі ўліку паступленняў асноўнага фонду музея» я даведаўся: марка мае інвентарны нумар 425, дата запісу — 16.10.2020 года, дадзена кароткая характарыстыка: «Марка паштовая, мае зубчастую акантоўку. На адным баку па цэнтры намалёваны К.П.Арлоўскі. Паказаны дзве зоркі: Героя Савецкага Саюза і Героя Сацыялістычнай Працы, указаны год — 1970, надпіс унізе: «Пошта СССР», 4 кап., колькасць — 1, матэрыял — папера, памер — 4×3 см, захаванасць — поўная, месца захоўвання — вітрына №3. Апісаная марка прадстаўлена на малюнку 1.



Малюнак 1 — Марка з выявай К. П. Арлоўскага

Таксама на марцы ў ніжнім левым куце выяўлены аўтамат ППШ і вінтоўка Мосіна, хваёвая галінка і гранаты. Маецца круглы медаль з надпісам «За нашу савецкую радзіму», уверсе медала размешчаны серп і молат. Унізе, пад партрэтам намалёваныя лаўровая галіна і каласы пшаніцы. На марцы прадстаўлены наш зямляк, Герой Савецкага Саюза, Герой Сацыялістычнай Працы К. П. Арлоўскі. Намалёваныя вінтоўка і аўтамат сімвалізуюць яго партызанскае мінулае, а каласы з'яўляюцца сімвалам пасляваеннага будаўніцтва калгаса «Світанак», якім Кірыл Пракопавіч пачаў кіраваць у студзені 1945 года і падымаць з «каленняў» разбураную вайной гаспадарку.

Таксама я зрабіў здагадку, што дадзеная марка была ўручана сям'і К.П.Арлоўскага ўжо пасля ягосмерці, бо была выпушчана ў 1970 годзе, і, мяркуючы па тым, як добра захавалася, яна была вельмі дарагая ўладальнікам як памяць. З артыкула «Філатэлія. Каталог. Паштовыя маркі СССР» я даведаўся, што паштовая марка з выявай К.П. Арлоўскага была выпушчана 26 сакавіка 1970 года, выканана ў выглядзе металаграфіі на мелаваанай паперы. Мастак — І. Прысекін. [3]

Такім чынам, зыходзячы са знойдзенай інфармацыі, я раблю выснову, што дадзеная марка з выявай К.П.Арлоўскага адносіцца да серыі паштовых марак «Партызаны Вялікай Айчыннай вайны 1941–1945 гг.», была выпушчана ў СССР да юбілею — 25-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне і з'яўляецца прадметам, які выступае носьбітам гістарычнай інфармацыі.

Значнасць дадзенага экспаната я бачу ў тым, што ён стварае ўяўленне пра пэўную эпоху, падзеі і людзей, з'яўляецца захавальнікам памяці і спрыяе непарарыўнай сувязі пакаленняў.

Я лічу, што падобныя экспанаты маюць велізарную каштоўнасць у культурным плане — як урокі мінулага, якія варта памятаць, а інфармацыя, якую мы атрымліваем у ходзе даследавання, дае нам магчымасць упэўніцца, што падзвіг дзеля будучыні з'яўляецца найвышэйшай формай праяўлення патрыятызму і любові да сваёй Радзімы.

Практычная значнасць дадзенай працы заключаецца ў тым, што сабраны і абагульнены матэрыял можа быць выкарыстаны як вучнямі, так і педагогамі пры падрыхтоўцы класных гадзін па грамадзянскім і патрыятычным выхаванні падрастаючага пакалення, а таксама будзе карысны ўсім, хто цікавіцца гісторыяй сваёй малой Радзімы.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Вялікая Савецкая Энцыклапедыя // Дзяржаўнае навуковае выдавецтва «Вялікая Савецкая Энцыклапедыя». — Т. 2, с. 330–331
2. Арэхава С.Е. Летапіс Вялікай Айчыннай вайны на паштовых марках СССР. [Электронны рэсурс]: -Рэжым доступу: cyberleninka.ru > article...letopis...markah-sssr. – Дата доступу: 10.04.22
3. Філатэлія. Каталог. Паштовыя маркі СССР. [Электронны рэсурс]: -Рэжым доступу: <http://skandinav.eu/page76.htm> - Дата доступу: 30.03.2025